

Socialdepartementet

Inkomstpensionstillägg (Ds 2020:7)

Svenska ILO-kommittén har ombetts att yttra sig över promemorian Inkomstpensionstillägg (Ds 2020:7) genom en remiss den 12 mars 2020 (S2020/01478/SF).

Införandet av ett ålderspensionstillägg

I promemorian lämnas förslag på ändringar i socialförsäkringsbalken och i inkomstskattelagen (1999:1229). Förslagen innebär i korthet att det ska införas en ny pensionsförmån, inkomstpensionstillägg. Förmånen utgör ett tillägg till den inkomstgrundade allmänna ålderspensionen, dvs. till inkomstpension, premiepension och tilläggspension. Syftet är att höja pensionerna för de som arbetat ett helt arbetsliv med låg lön. För att verka för ett längre arbetsliv och för att anpassa förmånen till de åldrar som gäller för övriga förmåner för samma grupp ska inkomstpensionstillägget lämnas från tidigast 65 års ålder. Denna lägsta ålder höjs till 66 år 2023 och kopplas sedan till riktåldern för pension från och med 2026. Den inkomstgrundade allmänna ålderspensionen ska ligga till grund för beräkningen av inkomstpensionstillägget (beräkningsunderlag).

Inkomstpensionstillägget ska lämnas till personer med ett beräkningsunderlag inom ett visst beloppsintervall. Om beräkningsunderlaget understiger eller överstiger intervallet ska något inkomstpensionstillägg inte lämnas. Nivån på inkomstpensionstillägget ska vara olika hög i olika inkomstintervall inom de beloppsgränser som berättigar till tillägget. För fullt inkomstpensionstillägg ska krävas att den försäkrade har en viss försäkringstid. Även de med kortare försäkringstid ska kunna få tillägget, men avkortat på visst sätt. Försäkringstiden skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. Inkomstpensionstillägg ska inte ingå i beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten som ligger till grund

för bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Tillägget ska inte heller påverka avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453).

Som anges i promemorian är relevant ILO-instrument framför allt konvention (nr 128) om invaliditets-, ålders- och efterlevandeförmåner, som har ratificerats av Sverige.

Enligt artikel 15.2 i konventionen får åldersgränser för rätt till pension inte överstiga 65 år. En högre ålder får dock fastställas av vederbörande myndighet med beaktande av demografiska, ekonomiska och sociala förhållanden, som ska påvisas statistiskt. Av artikel 15.3 följer att om pensionsåldern är 65 år eller högre ska det finnas en möjlighet till lägre pensionsålder för personer som varit sysselsatta inom yrken som enligt nationell lagstiftning bedömts vara tunga eller ohälsosamma.

I promemorian görs bedömningen att den föreslagna förmånen är ett tillägg till den inkomstgrundade allmänna ålderspensionen och att förslaget inte står i strid med de åtaganden som Sverige åtagit sig genom den ratificerade ILO-konventionen.

ILO-kommittén gör följande överväganden. ILO-kommittén har i ett tidigare yttrande över promemorian Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem (Ds 2019:2) berört frågan om möjlighet att ta ut pension från 65 års ålder. Kommittén konstaterade då att det utifrån ordalydelsen av artikel 15.3 var tveksamt om den då åberopade undantagsregeln om rätt att ta ut garantipension från 65 års ålder i stället för vid uppnådd riktålder var tillräcklig för att konventionens krav skulle anses uppfyllda i det här avseendet. Inkomstpensionstillägget föreslås lämnas från tidigast 65 års ålder, men att denna lägsta ålder höjs till 66 år 2023 och kopplas till riktåldern för pension från och med 2026. Även om den nu föreslagna förmånen är ett tillägg till inkomstpensionen och dessutom endast tillgänglig för vissa grupper, finns anledning att i det fortsatta arbetet överväga och beakta de krav som följer av artikel 15.3.

Eftersom inkomstpensionstillägget endast ska vara tillgängligt för vissa personer så vill ILO-kommittén också peka på de bestämmelser i konventionen som rör bestämmande av den skyddade personkretsen, periodiska utbetalningar, kvalifikationsperioder och därmed sammanhängande frågor.

Svenska ILO-kommitténs slutsats

ILO-kommittén välkomnar att det i promemorian görs en analys av förslagets förhållande till Sveriges internationella åtaganden enligt ratificerade ILO-konventioner.

ILO-kommittén anser att det finns anledning att fortsatt överväga och beakta de krav som följer av konvention (nr 128) om invaliditets-, ålders- och efterlevandeförmåner i arbetet med förslagen.

I beslutet i detta ärende har deltagit undertecknad ordförande Per Ewaldsson, ledamöterna Catharina Nordlander, Barbro Köhler Krantz, Niklas Beckman, Amelie Berg, Oscar Ernerot, Tina Nordling, Elise-Marie Donovan och ersättaren Jeanette Grenfors.

Närvarande har även varit Claudia Jiménez Guala, Sofie Lagerstedt, Annette Elfborg och adjungerade Charlott Sjögren från sekretariatet, ersättarna Thomas Jansson, John Losenborg, Anders Jonsson, Sophie Silverryd och Anna Gustafsson samt experterna Frida Öhlén, Sofie Rykowski, Mikael Hellgren, Atosa Anvarizadeh, Fredrik Karlman och Anna Nygård.

Ärendet har handlagts av undertecknad sekreterare.

För Svenska ILO-kommittén

Per Ewaldsson
Ordförande

Sofie Lagerstedt
Sekreterare